

МІСЦЕ УКРАЇНИ НА СВІТОВІЙ КАРТІ ІТ-РИНКУ

К.Ю. Величко, канд. екон. наук

О.І. Печенка

Харківський державний університет харчування та торгівлі

Інформаційні технології (ІТ), як відносно нова та складна індустрія, виступають інструментом розвитку сучасної економіки кожної країни. ІТ-індустрія безперервно розвивається.

Обсяг світового ринку ІТ-послуг в 2017 році перевищив 3,5 трлн доларів, з яких понад 40% припадають на США як лідера в ІТ-сфері.

Українській ІТ-галузі дуже важливо зайняти свою нішу на глобальному ринку цієї сфери.

Ринок інформаційних технологій в Україні можна вважати однією з найбільш перспективних та динамічних секторів вітчизняної економіки, що активно розвиваються, та відповідно до тенденцій, які спостерігаються, ринок ІТ-послуг є експортною галуззю економіки України, що спрямована на продаж послуг по розробці програмного забезпечення і різноманітних R&D проектів.

Внутрішній український ІТ-ринок експерти поділили на три складові:

- комплектуючі або hardware (83 %);
- програмне забезпечення або software (7 %);
- сервіси (10 %).

Можна також іншими підходами класифікувати сегменти вітчизняного ІТ-ринку:

- ІТ-продукти;
- ІТ-сервіси (займають значну питому вагу в експорті ІТ-сфери);
- інтернет та аутсорсинг бізнес-процесів;
- hardware (апаратне забезпечення) [1].

Обсяги українського внутрішнього ринку ІТ-послуг у порівнянні з іншими розвиненими країнами, ще досить незначні, але Україна намагається експортувати свої ІТ-послуги.

Україна виступає провідним центром із розробки програмного забезпечення у Східній та Центральній Європі. ІТ-індустрія посідає третє місце за рівнем експортної стратегії України.

Темпи росту обсягу внутрішнього ІТ-ринку в 2016 році відносно показника 2015 року склали 121,4 % та досягли 1,76 млрд дол. США, однак в структурі світового ринку цей показник складає лише 0,35 %.

18 українських компаній в 2016 році за щорічним рейтингом Global Outsourcing від асоціації ІАОР увійшли в сотню кращих світових постачальників аутсорсингу. Це на 13 організацій більше, ніж у 2015 році. Варто зазначити, що рейтинг Global Outsourcing 100 розділений на дві категорії: перші 75 компаній з річним доходом від 500 млн дол. і штатом понад 5000 фахівців розташовуються в статусі Leader, решта 25 – це категорія Rising Star з доходами і кількістю персоналу значно меншими. Серед 12 учасників рейтингу – чотири українські компанії: SoftServe, Ciklum, EPAM, Luxoft є яскравими представниками «золотої семидесятипятки» [2].

Цей факт свідчить про те, що галузь ІТ-послуг має всі риси конкурентоспроможності на світовому ринку технологій та перспективи розвитку взагалі.

ІТ-сектор значно впливає на внутрішню економіку України.

У 2017 році темпи зростання ІТ-сектору України були вищими, ніж темпи росту економіки в цілому. Сьогодні український ІТ-сектор розширюється не за рахунок збільшення частки на світовому просторі, а за рахунок зростання загального обсягу світових послуг та вибухом на ринку ІТ-послуг стала поява і активізація 15 ІТ-кластерів, які активно долучаються та створюють власні ініціативи для популяризації інформаційних технологій на регіональному рівні.

За даними НБУ сальдо доходів від експорту ІТ-послуг у 2017 році зросло до 2,25 млрд дол. Податкові надходження від ІТ-сектору до державного бюджету за звітний період збільшилися на 38 % від попереднього періоду та склали 7,8 млрд грн.

Щодо порівняння, ІТ-ринок Індії оцінюється в 145 млрд дол., а це в 40 разів більше, ніж в Україні. При цьому індійський ринок інформаційних технологій активно підтримується на рівні держави. Кількість ІТ-фахівців в Індії перевищує 4 млн, що в 40 разів більше, ніж в Україні і при цьому індійський ринок інформаційних технологій активно підтримується на рівні держави, чого немає в Україні.

Внесок ринку ІТ в економіку України в минулому році склав близько 4 % ВВП країни, і в наступні роки продовжить збільшуватися. За оцінками асоціації «ІТ Україна» в 2018 році можна очікувати, що темпи росту українського ІТ-ринку зростуть до 30 % та кількість спеціалістів цієї галузі досягне 145 тис. чол. [3].

Зростання кількості фахівців цієї галузі значно оновить спектр тенденцій розвитку цієї галузі.

У 2017 році позитивною тенденцією розвитку української ІТ-індустрії стало збільшення обсягів інвестицій до \$ 265 млн, незважаючи на зменшення кількості угод.

Згідно до оптимістичних прогнозів експертів PwC до 2025 року ця галузь може зрости до \$ 8,4 млрд, а кількість робочих місць збільшиться у майже 2,5 рази – до понад 240 тис. осіб. Щодо песимістичного прогнозу, то оборот збільшиться всього до \$ 4,1 млрд, а кількість розробників в цій сфері складе 165 тис. Індустрія ІТ-послуг в Україні в будь-якому випадку зростатиме, однак з причини систематичних проблем відбудеться зниження темпів зростання після 2019 року [1].

Незважаючи на песимістичні прогнози щодо тенденцій розвитку ІТ-індустрії, можна відзначити переваги розвитку цього ринку, а саме, існує попит на висококваліфікованих фахівців, які здатні створювати нові та складні продукти та технології; незначні витрати на організацію і ведення бізнесу; географічна близькість до країн Євросоюзу.

Український ІТ-сектор доки практично неможливо визнати як розвинений, незважаючи на динамічні темпи розвитку.

На шляху до розвитку ІТ-індустрії України існує багато внутрішніх перешкод, без яких розвиток ринку ІТ відбувався б значно швидше, а саме:

- низький рівень захисту прав інтелектуальної власності;
- недостатній рівень освітніх програм навчальних закладів, які готують спеціалістів цього напрямку;
- нестача спеціалістів, тобто «витік мізків» за кордон;
- неструктуроване просування українських ІТ та креативних галузей за кордоном;
- перенесення бізнесу і стартапів в інші країни;
- стримування розвитку внутрішнього ринку;
- несприятливе втручання держави у вигляді відсутності передбачуваного і послідовного оподаткування;
- тиск з боку контролюючих органів;
- слабкий захист прав інвесторів;
- нерозвинені ринки фінансових та венчурних інвестицій;
- стан бізнес-клімату в країні.

Для того, щоб поліпшити ситуацію на українському ІТ-ринку, потрібна спрямована та плано-мірна підтримка держави, формування технологічних парків із сприятливим податковим кліматом, відсутність регуляторних бар'єрів, залучення в Україну висококваліфікованих та талановитих фахівців з інших країн. Якщо буде зберігатися позитивний баланс на внутрішньому та зовнішньому ринках, то ІТ-сфера України зможе продовжити розкривати свій потенціал.

Зростання ІТ-індустрії в майбутньому безпосередньо буде залежати від конкурентоспроможності України на міжнародному ринку. Для цього необхідно постійно нарощувати темпи змін усередині країни, які позитивно впливатимуть на подальший розвиток українського ІТ-ринку. У значній мірі успіх українського ІТ-ринку в перспективі багато в чому залежить від співпраці українських ІТ-компаній зі світовими гравцями цього ринку та визначенням подальших стратегічних векторів розвитку індустрії.

Отже, українська ІТ-індустрія намагається отримати визнання з боку міжнародного співтовариства. Українські ІТ-компанії інвестують багато часу, знань та досвіду для розвитку ринку. Вітчизняне бізнес-середовище цієї галузі вже має всі можливості не тільки створювати високотехнологічні рішення для своїх партнерів, а й якісно вести бізнес за найкращими світовими стандартами.

Перелік посилань:

1. Результати дослідження PwC: український ІТ-ринок щорічно зростає, але є ризик стагнації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.imena.ua/blog/pwc-about-it-ua>.
2. ІТ-ринок в Україні: перспективи і тенденції розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://marker.ua/ua/ekonomicheskij-blok/3466-it-rinok-v-ukrayini-perspektivi-i-tendentsiyi-rozvitku>.
3. ІТ України. Допомогати не можна заважати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.finance.ua/ua/news/-/419649/it-ukrayiny-dopomogaty-ne-mozhna-zavazhaty>.